

KNOWLEDGE AND PRACTICE ON DENGUE HEMORRHAGIC FEVER PREVENTION ON CAREGIVERS OF CHILDREN UNDER TREATMENT AT DEPARTMENT OF INFECTIOUS DISEASES, CHILDREN'S HOSPITAL 2 IN 2024

Pham Thi Mai Anh^{1*}, Nguyen Thanh Van², Ta Van Tram^{2,3}

¹Children's Hospital 2 - 14 Ly Tu Trong, District 1, Ho Chi Minh city, Vietnam

²College of Medicine and Pharmacy, Tra Vinh University - 126 Nguyen Thien Thanh, Tra Vinh city, Tra Vinh province, Vietnam

³Tien Giang provincial General Hospital - 315 National Highway 1A, Long Hung hamlet, Phuoc Thanh commune, My Tho city, Tien Giang province, Vietnam

Received: 21/02/2025

Revised: 24/3/2025; Accepted: 08/4/2025

ABSTRACT

Objective: To describe the current status of knowledge and practices of Dengue fever prevention among caregivers of children treated at the Department of Infectious Diseases, Children's Hospital 2, in 2024.

Methods: A cross-sectional descriptive study.

Results: Through 355 research subjects who are caregivers of children with Dengue hemorrhagic fever treated at the Department of Infectious Diseases, Children's Hospital 2 in 2024, it was noted that: the ratio of caregivers of children with correct general knowledge on Dengue fever control was 50.1%; the ratio of caregivers of children with correct general practice on Dengue fever control was 32.1%, the study found a relationship between correct general knowledge and correct general practice about Dengue prevention and control with $p = 0.007$.

Conclusion: The ratio of caregivers of children treated at the Infection Department, Children's Hospital 2, in 2024 with correct knowledge about Dengue hemorrhagic fever prevention is average, the rate of correct practice on Dengue hemorrhagic fever prevention is still very low. It is necessary to strengthen health education communication work in the community as well as regularly repeat communication sessions at the Infection Department of Children's Hospital 2 to improve knowledge and practices about Dengue hemorrhagic fever prevention and control.

Keywords: Dengue fever, child care, knowledge, practices, Children's Hospital 2.

*Corresponding author

Email: maianh2406@gmail.com **Phone:** (+84) 903642489 **Https://doi.org/10.52163/yhc.v66iCD4.2344**

KIẾN THỨC VÀ THỰC HÀNH PHÒNG CHỐNG SỐT XUẤT HUYẾT DENGUE CỦA NGƯỜI CHĂM SÓC TRẺ NẪM ĐIỀU TRỊ TẠI KHOA NHIỄM, BỆNH VIỆN NHI ĐỒNG 2 NĂM 2024

Phạm Thị Mai Anh^{1*}, Nguyễn Thanh Vân², Tạ Văn Trâm^{2,3}

¹Bệnh viện Nhi Đồng 2 - 14 Lý Tự Trọng, Quận 1, thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam

²Trường Y Dược, Trường Đại học Trà Vinh - 126 Nguyễn Thiện Thành, thành phố Trà Vinh, tỉnh Trà Vinh, Việt Nam

³Bệnh viện Đa khoa tỉnh Tiền Giang - 315 quốc lộ 1A, ấp Long Hưng, xã Phước Thạnh, thành phố Mỹ Tho, tỉnh Tiền Giang, Việt Nam

Ngày nhận bài: 21/02/2025

Ngày chỉnh sửa: 24/3/2025; Ngày duyệt đăng: 08/4/2025

TÓM TẮT

Mục tiêu: Đánh giá kiến thức và thực hành phòng chống sốt xuất huyết Dengue của người chăm sóc trẻ điều trị tại Khoa Nhiễm, Bệnh viện Nhi Đồng 2 năm 2024.

Phương pháp: Nghiên cứu mô tả cắt ngang.

Kết quả: Qua 355 đối tượng nghiên cứu là người chăm sóc trẻ bị xuất huyết Dengue điều trị tại Khoa Nhiễm, Bệnh viện Nhi Đồng 2 năm 2024, ghi nhận: tỉ lệ có kiến thức chung đúng về phòng chống sốt xuất huyết là 50,1%; tỉ lệ thực hành chung đúng về phòng chống sốt xuất huyết 32,1%, có mối liên quan giữa người có kiến thức chung đúng và thực hành chung đúng với $p = 0,007$.

Kết luận: Tỉ lệ người chăm sóc trẻ điều trị tại Khoa Nhiễm, Bệnh viện Nhi Đồng 2 năm 2024 có kiến thức đúng về phòng chống sốt xuất huyết Dengue ở mức trung bình, tỉ lệ thực hành đúng về phòng chống sốt xuất huyết Dengue tương đối thấp. Cần tăng cường công tác truyền thông giáo dục sức khỏe tại cộng đồng cũng như lặp lại thường xuyên các buổi truyền thông tại Khoa Nhiễm, Bệnh viện Nhi Đồng 2 để công cuộc phòng chống sốt xuất huyết ngày càng hiệu quả.

Từ khóa: Sốt xuất huyết Dengue, người chăm sóc trẻ, kiến thức, thực hành, bệnh viện Nhi Đồng 2.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Sốt xuất huyết Dengue là một bệnh truyền nhiễm cấp tính có khả năng gây ra dịch do tác động của virus Dengue [1]. Nhiều nghiên cứu đã thực hiện để đánh giá kiến thức của cộng đồng về bệnh sốt xuất huyết (SXH) Dengue, cũng như các biện pháp phòng ngừa trong tình hình hiện tại và được thực hiện ở một số tỉnh, thành tại Việt Nam. Tuy nhiên, tại Bệnh viện Nhi Đồng 2 có ít nghiên cứu trên đối tượng là các bà mẹ có con bị bệnh SXH Dengue về kiến thức và sự tuân thủ của bà mẹ đối với các phương pháp phòng ngừa SXH Dengue và tác động của các chiến dịch đối với người dân để phòng chống SXH Dengue. Câu hỏi đặt ra chính là bên cạnh các yếu tố kinh tế, xã hội, tập quán, kiến thức, thái độ thực hành cũng như các biện pháp giáo dục sức khỏe đã và đang thực hiện liệu có nâng cao được kiến thức về bệnh, mức độ thực hành và phòng chống SXH Dengue của người chăm sóc trẻ có con em bị bệnh SXH Dengue đang điều trị nội trú tại Bệnh viện Nhi Đồng 2. Chính vì thế, chúng tôi

thực hiện nghiên cứu này nhằm mục tiêu xác định kiến thức và thực hành đúng về phòng chống SXH Dengue của người chăm sóc trẻ năm điều trị tại Khoa Nhiễm, Bệnh viện Nhi Đồng 2 năm 2024.

2. ĐỐI TƯỢNG, PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Đối tượng nghiên cứu

Người chăm sóc con hoặc người thân bị SXH Dengue đang nằm điều trị tại Khoa Nhiễm, Bệnh viện Nhi Đồng 2 trong năm 2024.

- Cỡ mẫu được tính theo công thức ước lượng tỉ lệ:

$$n = Z^2_{1-\alpha/2} \times p \times (1-p) / d^2$$

Trong đó: n là mẫu nghiên cứu cần có; d là độ chính xác (sai số cho phép), $d = 0,05$; α là mức ý nghĩa thống kê, chọn $\alpha = 0,05$ sẽ có $Z = 1,96$. Theo nghiên cứu của Phạm Nguyễn Tuấn Vũ và cộng sự (2023), tỉ lệ người dân có kiến thức đúng là 36,36% ($p = 0,3636$), thực hành đúng là 64,16% ($p = 0,6416$) [2].

Thế vào công thức trên, với kiến thức đúng thì cỡ mẫu

*Tác giả liên hệ

Email: maianh2406@gmail.com Điện thoại: (+84) 903642489 <https://doi.org/10.52163/yhc.v66iCD4.2344>

n = 355, với thực hành đúng thì cỡ mẫu n = 353. Để có cỡ mẫu lớn nhất, chúng tôi chọn cỡ mẫu cần thu thập cho nghiên cứu là n = 355.

- Tiêu chuẩn chọn mẫu: người chăm sóc bệnh nhân bị SXH Dengue điều trị tại Khoa Nhiễm, Bệnh viện Nhi

Đông 2, trên 18 tuổi và đồng ý tham gia nghiên cứu.

- Tiêu chuẩn loại trừ: không phối hợp hoặc khó khăn trong giao tiếp.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu theo phương pháp mô tả cắt ngang.

3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

3.1. Đặc điểm chung của đối tượng nghiên cứu

Bảng 1. Kiến thức về phòng chống SXH Dengue (n = 355)

Kiến thức về phòng chống SXH Dengue		Số lượng	Tỉ lệ
SXH Dengue là bệnh truyền nhiễm	Kiến thức đúng	322	90,7%
	Kiến thức chưa đúng	33	9,3%
SXH Dengue có thể gây tử vong	Kiến thức đúng	335	94,4%
	Kiến thức chưa đúng	20	5,6%
Triệu chứng thường gặp khi nhiễm SXH Dengue	Kiến thức đúng	202	56,9%
	Kiến thức chưa đúng	153	43,1%
Muỗi truyền bệnh SXH Dengue	Kiến thức đúng	298	83,9%
	Kiến thức chưa đúng	57	16,1%
Nơi sinh sản của muỗi truyền SXH Dengue	Kiến thức đúng	239	67,3%
	Kiến thức chưa đúng	116	32,7%
Muỗi truyền bệnh SXH Dengue sinh sản cả trong nhà và ngoài trời	Kiến thức đúng	330	93%
	Kiến thức chưa đúng	25	7%
Muỗi truyền bệnh SXH Dengue thích đốt vào sáng sớm và chiều tối	Kiến thức đúng	236	66,5%
	Kiến thức chưa đúng	119	33,5%
Virus Dengue lây truyền theo chu trình từ người sang muỗi sang người	Kiến thức đúng	285	80,3%
	Kiến thức chưa đúng	70	19,7%
Virus Dengue có thể lây từ mẹ mang thai mắc bệnh sang thai nhi	Kiến thức đúng	105	29,6%
	Kiến thức chưa đúng	250	70,4%
Sau khi khỏi bệnh, có thể bị mắc SXH Dengue lần sau	Kiến thức đúng	271	76,3%
	Kiến thức chưa đúng	84	20,7%
Có thể giảm nguy cơ mắc bệnh SXH Dengue bằng cách giữ cho khu vực xung quanh sạch sẽ và phá hủy các địa điểm sinh sản tiềm năng của muỗi	Kiến thức đúng	339	95,5%
	Kiến thức chưa đúng	16	4,5%
Đã có vaccin phòng chống bệnh SXH Dengue ở Việt Nam	Kiến thức đúng	158	44,5%
	Kiến thức chưa đúng	197	55,5%
Biết về Nghị định số 176/2013/NĐ-CP của Chính Phủ về Quy định xử phạt hành chính trong lĩnh vực y tế	Kiến thức đúng	97	27,3%
	Kiến thức chưa đúng	258	72,7%
Cách phòng chống SXH Dengue	Kiến thức đúng	347	97,7%
	Kiến thức chưa đúng	8	2,3%
Thời điểm cần lau mát hạ sốt trong SXH Dengue	Kiến thức đúng	242	68,2%
	Kiến thức chưa đúng	113	31,8%
Dấu hiệu SXH Dengue nặng	Kiến thức đúng	282	79,4%
	Kiến thức chưa đúng	73	20,6%
Dinh dưỡng cho trẻ SXH Dengue	Kiến thức đúng	337	94,9%
	Kiến thức chưa đúng	18	5,1%

Kiến thức về phòng chống SXH Dengue		Số lượng	Tỉ lệ
Thời điểm cần cho trẻ SXH Dengue uống nhiều nước	Kiến thức đúng	296	83,4%
	Kiến thức chưa đúng	59	16,6%
Kiến thức chung về phòng chống SXH Dengue	Kiến thức chung đúng	178	50,1%
	Kiến thức chung chưa đúng	177	49,9%

Nhận xét: Kiến thức chung đúng chiếm tỉ lệ 50,1%.

Bảng 2. Các thực hành về phòng chống SXH Dengue (n = 355)

Thực hành về phòng chống SXH Dengue		Số lượng	Tỉ lệ
Ngủ màn	Thực hành đúng	249	70,1%
	Thực hành chưa đúng	106	29,9%
Thời điểm ngủ màn (n = 249)	Thực hành đúng	60	24,1%
	Thực hành chưa đúng	189	75,9%
Dùng bình xịt muỗi, nhang muỗi, kem chống muỗi, mặc quần áo dài	Thực hành đúng	287	80,8%
	Thực hành chưa đúng	68	19,2%
Đậy nắp kín các dụng cụ chứa nước	Thực hành đúng	313	88,2%
	Thực hành chưa đúng	42	11,8%
Kiểm tra sự hiện diện của trứng và/hoặc ấu trùng muỗi vằn trong hoặc ngoài nhà	Thực hành đúng	248	69,9%
	Thực hành chưa đúng	107	30,1%
Giữ cho chậu cây thông thoáng và xả bớt nước thừa	Thực hành đúng	317	89,3%
	Thực hành chưa đúng	38	10,7%
Dẹp bỏ các phế thải xung quanh nhà	Thực hành đúng	334	94,1%
	Thực hành chưa đúng	21	5,9%
Thả cá vào dụng cụ chứa nước để cá ăn lăng quăng	Thực hành đúng	238	67,0%
	Thực hành chưa đúng	117	33,0%
Xử trí khi thấy các triệu chứng của bệnh SXH Dengue đến bệnh viện để xét nghiệm và điều trị	Thực hành đúng	347	97,7%
	Thực hành chưa đúng	8	2,3%
Xử trí khi trẻ sốt cao không hạ do SXH Dengue	Thực hành đúng	180	50,7%
	Thực hành chưa đúng	175	49,3%
Xử trí khi trẻ có dấu hiệu SXH Dengue	Thực hành đúng	353	99,4%
	Thực hành chưa đúng	2	0,6%
Xử trí khi trẻ chán ăn do SXH Dengue	Thực hành đúng	306	86,2%
	Thực hành chưa đúng	49	13,8%
Xử trí khi trẻ SXH Dengue cần uống nước	Thực hành đúng	213	60,0%
	Thực hành chưa đúng	142	40,0%
Thực hành chung phòng chống SXH Dengue	Thực hành chung đúng	114	32,1%
	Thực hành chung chưa đúng	241	67,9%

Nhận xét: Thực hành chung đúng chiếm tỉ lệ 32,1%.

Bảng 3. Mối liên hệ giữa kiến thức chung và thực hành chung về phòng SXH Dengue

Kiến thức chung	Thực hành chung chưa đúng	Thực hành chung đúng	p
Kiến thức chung chưa đúng	132 (74,6%)	45 (25,4%)	0,007
Kiến thức chung đúng	109 (61,2%)	69 (38,8%)	

Nhận xét: Những người có kiến thức chung đúng có tỉ lệ có thực hành chung đúng là 38,8%, $p = 0,007$.

4. BÀN LUẬN

4.1. Kiến thức chung về phòng chống SXH Dengue

Trong số đối tượng nữ thì tỉ lệ có kiến thức đúng là 51,5%, độ tuổi ≥ 40 tuổi tỉ lệ có kiến thức đúng 54,7%, dân tộc Kinh tỉ lệ có kiến thức đúng 50,3%, đối tượng có trình độ cao đẳng, đại học tỉ lệ có kiến thức đúng 62,6%, người cư trú tại thành phố Hồ Chí Minh tỉ lệ có kiến thức đúng 54,4%, đối tượng là viên chức tỉ lệ có kiến thức đúng cao nhất (80,4%), người có thu nhập trên 5 triệu/tháng tỉ lệ có kiến thức đúng 51,3%.

4.2. Các thực hành về phòng chống SXH Dengue

Tỉ lệ thực hành chung đúng về phòng chống SXH Dengue là 32,1%, có thể thấy người chăm sóc trẻ tuy có thể có kiến thức nhưng việc thực hành chưa cao, dù hiểu nhưng vì nhiều lý do khách quan vẫn chưa làm tốt được. Tỉ lệ này thấp hơn so với nghiên cứu Ngô Thị Việt (2023) với tỉ lệ là 59,9% [7], cao hơn so với nghiên cứu của Lê Thành Tài (2008) chỉ có 22,1% thực hành chung đúng [5]. Sự không đồng nhất trên là do mỗi nghiên cứu có bộ câu hỏi và cách đánh giá khác nhau, khác nhau về địa phương hoặc thời điểm nghiên cứu, bên cạnh đó kết quả còn phụ thuộc vào các yếu tố trình độ, nghề nghiệp của đối tượng nghiên cứu và hiệu quả truyền thông của từng địa phương.

4.3. Thực hành chung về phòng chống SXH Dengue phân bố theo các đặc điểm dịch tễ

Trong số đối tượng nghiên cứu là nữ, tỉ lệ thực hành đúng là 33,1%, trong đó tỉ lệ có thực hành đúng ở người ≥ 40 tuổi là 32,8%, người dân tộc Kinh là 32,1%, người có trình độ trung học phổ thông là 41,1%, người đến từ tỉnh là 35,9%, công nhân là 39,1%, người có thu nhập trung bình dưới 5 triệu/tháng là 33,3%.

4.4. Mối liên hệ giữa kiến thức chung và thực hành chung về phòng chống SXH Dengue

Những đối tượng trong nghiên cứu có kiến thức chung đúng có thực hành chung đúng là 38,8%, cao hơn so với nhóm có kiến thức chưa đúng với tỉ lệ 25,4%, sự khác biệt có ý nghĩa thống kê với $p = 0,007$. Kết quả nghiên cứu của chúng tôi phù hợp với nghiên cứu của Võ Văn Quang (2021) ghi nhận nhóm có kiến thức đúng có thực hành đúng là 45,2% cao hơn so với nhóm có kiến thức chưa đúng với tỉ lệ là 18,8%, sự khác biệt có ý nghĩa thống kê với $p = 0,0042$ [6]; đồng thời phù hợp với nghiên cứu của Phạm Nguyễn Tuấn Vũ và cộng sự (2023) ghi nhận nhóm có kiến thức đúng có thực hành đúng (89,43%) cao hơn so với nhóm có kiến thức chưa đúng (51,11%), sự khác biệt có ý nghĩa thống kê với $p < 0,001$ [2]. Điều này cũng phù hợp với thực tế bởi vì khi kiến thức được cải thiện thì kéo theo thực hành một phần nào cũng được nâng cao.

5. KẾT LUẬN

Nghiên cứu 355 đối tượng đang chăm sóc người SXH Dengue điều trị tại Bệnh viện Nhi Đồng 2 năm 2024, chúng tôi ghi nhận tỉ lệ kiến thức chung đúng phòng chống dịch bệnh SXH ở mức trung bình, tỉ lệ thực hành đúng chung còn rất thấp. Cần có biện pháp đẩy mạnh công tác truyền thông giáo dục sức khỏe nhằm nâng cao kiến thức và thực hành phòng chống dịch bệnh SXH Dengue. Nghiên cứu tìm thấy mối liên quan giữa kiến thức và thực hành ($p = 0,007$), đây là cơ sở xây dựng chương trình giáo dục sức khỏe cho người bệnh và thân nhân.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Huỳnh Thanh Hà và cộng sự, Kiến thức, thái độ hành vi phòng chống sốt xuất huyết của người dân sống tại Bình Dương, năm 2018 và các yếu tố liên quan, Tạp chí Y học thành phố Hồ Chí Minh, 2019, 23 (2), tr. 237-245.
- [2] Phạm Nguyễn Tuấn Vũ, Tạ Văn Trâm, Kiến thức, thực hành phòng chống sốt xuất huyết Dengue của công nhân ở các khu nhà trọ tại thành phố Dĩ An, tỉnh Bình Dương năm 2023, VMJ, <https://tapchihocvietnam.vn/index.php/vmj/article/view/8160>.
- [3] Quyết định số 2760/QĐ-BYT ngày 04 tháng 7 năm 2023 của Bộ Y tế về việc ban hành Hướng dẫn chẩn đoán, điều trị sốt xuất huyết Dengue.
- [4] WHO, Dengue in Viet Nam, 2023, <https://www.who.int/vietnam/health-topics/dengue>.
- [5] Lê Thành Tài và CS, Kiến thức, thái độ, thực hành phòng chống sốt xuất huyết Dengue của người dân tại xã Mỹ Khánh, huyện Phong Điền, thành phố Cần Thơ, Tạp chí Y học TP Hồ Chí Minh, 2007, tập 12, phụ bản số 04, tr. 45-49.
- [6] Võ Văn Quang, Kiến thức, thái độ thực hành phòng chống sốt xuất huyết Dengue của người dân thị xã Vĩnh Châu, tỉnh Sóc Trăng năm 2020-2021 và đánh giá kết quả can thiệp truyền thông, Luận văn bác sĩ chuyên khoa cấp 2, Trường Đại học Y Dược Cần Thơ, 2021.
- [7] Ngô Thị Việt và CS, Thái độ, thực hành phòng chống sốt xuất huyết Dengue của người dân tại xã Huy Khiêm, huyện Tánh Linh, tỉnh Bình Thuận năm 2023 và một số yếu tố liên quan, Tạp chí Y Dược Cần Thơ, 2024, 78, tr. 262-268.
- [8] Nguyễn Long Tự, Kiến thức, thái độ, thực hành phòng chống sốt xuất huyết của người dân tại phường An Thạnh, thị xã Thuận An, tỉnh Bình Dương năm 2017, Luận văn tốt nghiệp bác sĩ y học dự phòng, Đại học Y Dược thành phố Hồ Chí Minh, 2017.